

Vores Natur
Handleplan, Natur & Friluftsliv 2024

Indhold

Handleplan 2024

Med afsæt i *Natur & Friluftsstrategi 2024*, sætter nærværende *Handleplan, Natur & Friluftsliv 2024* konkrete mål og indsatser op for Vejle Kommunes forvaltningsindsats på natur- og friluftsområdet de kommende 4 år.

Natur & Friluftsstrategi 2024

Natur og friluftsliv forvaltes til dagligt indenfor en række afgrænsede fagområder hver med sin delvision. I nærværende handleplan defineres alle mål og indsatsområder for de respektive fagområder.

Handleplanen kan med fordel læses sammen med strategien. Strategien sætter rammerne for den kommende periode og herunder visioner- og delvisionerne for de specifikke fagområder.

Læseguide

Ud fra hvert tema indledes vores mål og indsatser med den overordnede vision for det respektive fagområde.

På handlingsniveau har vi inddelt kommende indsatser i følgende kategorier, der viser hvordan indsatserne prioriteres:

Orange: Indsatser, som kommunen er forpligtet til at gennemføre, enten ifølge lovgivningen, byrådsbeslutninger, eller fordi indsatsen er fastlagt i kommuneplanens overordnede mål og retningslinjer.

Mørkegrøn: Opgaver, som kommunen kan udføre, og som prioriteres højt at få løst inden for den økonomiske ramme, kommunen har.

Lysegrøn: Opgaver, som kommunen gerne vil have udført, hvis der kan skaffes finansiering, herunder specielt ekstern finansiering.

Indhold

2	Indhold Handleplan 2024 Natur & friluftsstrategi 2024 Læseguide
4	Udeliv
7	Skov
9	Vejle Fjord
10	Vandløb og søer
14	Den lysåbne natur
17	Urbane udeliv
18	Formidling

Udeliv

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at Vejle Kommunes natur rummer forskellige former for friluftsliv, som fremmer livskvalitet og sundhed.
- at udvikle og forbedre strande og bedefaciliteter.
- at udvikle faciliteter i og ved Vejle Fjord.
- at gøre Vejle Kommune kendt som en af de bedste cykeldestinationer i Danmark.
- at Vejle Kommune er en kendt vandredestination.
- at vedligeholde de rekreative faciliteter.
- at Haraldskær Avlsgård er udviklet som et informationscenter og mødested til naturoplevelser og aktiviteter i ådalene.
- at Vejle Kommune skal være en attraktiv samarbejdspartner for borgere, frivillige, virksomheder ift. udvikling af udelivet.
- at sørge for sikkerhed i naturen og udelivet
- at udbygge eksisterende udelivsfaciliteter og etablere nye, hvor naturen kan bære det.
- at vi vil tilbyde positive sanseoplevelser i og med naturen på en legende måde.
- at sikre overgangszoner mellem by og natur.
- at skabe bynær natur og nye friluftsområder mellem by og natur.
- at understøtte brugen af naturen som arena for idræt.

Udeliv

”Vi vil arbejde for, at alle i Vejle Kommune har adgang til alsidig natur med gode rammer for udeliv”

Indsats

- Sikre befolkningens adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet. I administrationen heraf lægges vægt på betydningen for almenheden.
 - Understøtte brug af naturen til sundhedsfremme – både fysisk og mental for eksempel ved at forskellige skove udvikles med forskellige faciliteter, fx steder til børneaktiviteter, cykling, høj puls aktiviteter og ro og nærvær.
 - Faciliteter driftes, så de er attraktive for besøgende.
 - Informere om sikker færdsel i indhegninger med dyr og højne sikkerheden for MTB-brugere ved at opdatere spor samt forbedre logistikken for beredskabet.
 - Etablering af nye faciliteter følger den nye designmanual for Vejle Kommunes shelters, bålsteder mm
 - Etablering af skovhytter i hver centerby - vores skovlegepladser og skovhytter holdes i en god stand.
-
- Udvikle vinterbadefaciliteter ved Ibæk og Brejning.
 - Udvikle nye støttefaciliteter til kajak, SUB, surf og institutioner, herunder overnatningssteder, der giver adgang til grønne oplevelser.
 - Opgradere sikkerheden på MTB sporene generelt og opgradere MTB spor i Nørreskoven til at kunne understøtte unge talentryttere.
 - Etablering af MTB spor ved centerbyerne og samarbejde med frivillige og skovejere om MTB spor og touringsspor i privatejede skove.
 - Styrke rekreative cyklisters mulighed for at planlægge cykleoplevelser ved etablering af et cykelnetværk i hele Vejle Kommune.
 - Kystvandrerute er etableret på sydsiden af Vejle Fjord.
 - Forbedre Hærvejens strækning i Vejle Kommune, hvor der skal udvikles bedre støttefaciliteter og samlingssteder.
 - Forbedre Gudenåstien med ensartet skiltning, bedre formidling og støttefaciliteter i et tværkommunalt samarbejde.
 - Arbejde på at etablere Udsigtsplateauer i Tørskind, Hvidbjerg og i Nørreskoven.
 - Undersøge om der er basis for et fælles mødested for foreninger og frivillige indenfor natur og udeliv.
 - Etablering af en grejbank, der både indeholder materialer og grej til de foreninger, der slår sig ned på avlsgården, men også udlån til private og institutioner.-Indgå i et tværgående samarbejde med foreninger og aktører, der benytter de bynære skove i Vejle, med det formål at styrke dialog en, inspirere på tværs og løfte fælles projekter.
 - Undersøge om man kan udvikle kajaksejls på Veje Å Randbøldal, hvor åene har dybeste fald.

Skov

”Vi vil øge det kommunale skoveareal, der understøtter biodiversitet, klima, grundvand og et godt udeliv”

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at sikre kommunens borgere bynær skov og dermed en smuk ramme for at aktivt og alsidigt udeliv, som understøtter bosætningsstrategien.
- at støtte private skovejere i at styrke biodiversiteten i deres skove.
- at praktisere og fremme naturnær- og bæredygtig skovdrift.
- at øge biodiversiteten over alt i skovene. Med tiden skal kommunens skovdrift føre til skov, der ligner naturskov med høj biodiversitet med variation af alder og træarter, mange gamle træer og dødt ved i form af bl.a. træruiner.
- Særligt for Vejle Ådal og Fjord; at bevare skræntskovene og gamle træer, der har stor betydning for det landskabelige udtryk og for rig biodiversitet.
- at sikre livsvigtige ressourcer for fremtidige generationer, herunder at udnytte skovens potentialer i håndtering af fremtidens klimaudfordringer.

Indsatser

- Arbejde efter den vedtagne forvaltningsplan med inddeling af skovene i zoner, der både sikrer beskyttelse af naturen og benyttelse til aktive og rolige udelivs-aktiviteter.
 - Der arbejdes med biodiversitet i skovene på to måder: 1. Generelle tiltag i den naturnære skovdrift, der virker biodiversitetsfremmende over alt i kommuneskovene. 2. Udpegning af særlig biodiversitetsskov- hvor særlige naturhensyn taler for det – fx sårbare natur, højt naturindhold, vigtige forbindelser, særligt gammel skov og samspil med det åbne land.
 - Der skal udarbejdes planer for udvikling af biodiversitetsskov i områderne med beskrivelse af skovens status, naturmål, drift og delopgaver i de næste 10 år.
 - Understøtte indsatser for rejsning af 3.000 ha skov i Vejle Kommune inden 2030.
 - Skovrejsningen skal binde CO₂, beskytte vandmiljø og grundvand, fremme biodiversitet og binde naturområder sammen.
- Formulere en opkøbsstrategi, som sikrer, at vi kan møde den øgede efterspørgsel efter adgang til naturen og tilbyde attraktive boligområder i fremtiden.
 - Opkøbe og etablere 700 ha skov ved Vejle By og 50 ha ved centerbyerne.
 - Understøtte indsatser for biodiversitet i samarbejde med skovejere og Skov-ejerforeningen Vejle Ådal og Fjord m. fl.

MUK 1

BOGENSE

VOLVO

VESTA FJORD

EC480E

Vejle Fjord

”Vi vil genskabe en fjord i god økologisk tilstand med høj artsrigdom”

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at opfylde kravene i Vandområde planerne.
- at sikre langsigtede rammer for marin naturgenopretning i Vejle Fjord.
- at genskabe biodiversiteten i fjorden.
- at arbejde for indsatser i oplandet der gavner fjordens økologi.
- at formidle indsatser i og omkring fjorden.
- at bevare et dynamisk og naturligt kystlandskab (kliner & strandenge).

Indsatser

- Arbejde for god økologisk tilstand.
- Begrænse udledningen af næringsstoffer fra land.
- Arbejde for at opfylde målet for ålegræssets dybdeudbredelse på 5,7 m i inderfjorden.
- Sikre fortsat projektorganisation omkring Sund Vejle Fjord med repræsentation fra Vejle Havn, Vejle Spildevand, landbrug, dambrug, grønne organisationer m.fl.
- Forbedre og udvikle nye metoder til marin naturgenopretning med afsæt i forskningsbaseret viden.
- Fortsat mobilisere borgere, uddannelsesinstitutioner, foreninger og interessegrupper under folkesagen; ”Sund Vejle Fjord”.
- Arbejde for en levende havbund og sunde fiskebestande i Vejle Fjord.
- Udplante og udså ålegræs.
- Udlægge større og mindre stenrev.
- Genetablere blåmuslingebanker.
- Lave udstillinger, events, film og oplæg til et bredt publikum.
- Sikre høj faglighed og nyhedsværdi til medierne.
- Lave lokal vandplan for Vejle Fjord, der koordinerer kvælstof-indsatsen med afsæt i oplandsanalyser for Vejle Å, Spang Å m.fl.
- Sikre høj naturværdi i Membran-projektet i Skyttehusbugten.
- Arbejde for naturbaserede løsninger i forbindelse med kystsikring.
- Udvikle Vork Naturland som specifik indsats i oplandet til Vejle Fjord.

Side 08: Anlæg af stenrev, Vejle Fjord

Side 09: Ålegræsudplantning, Vejle Fjord - Muslingehøst, Vejle Fjord

Vandløb og søer

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at genskabe den naturlige hydrologi i vandløb og ådale.
- at sikre høj biodiversitet i vandløb og søer.
- at opfylde kravene i Vandområdeplanerne.
- at øge byernes resiliens over for kommende klimaforandringer.
- at mindske CO₂-udledningen fra tørveholdig landbrugsjord.

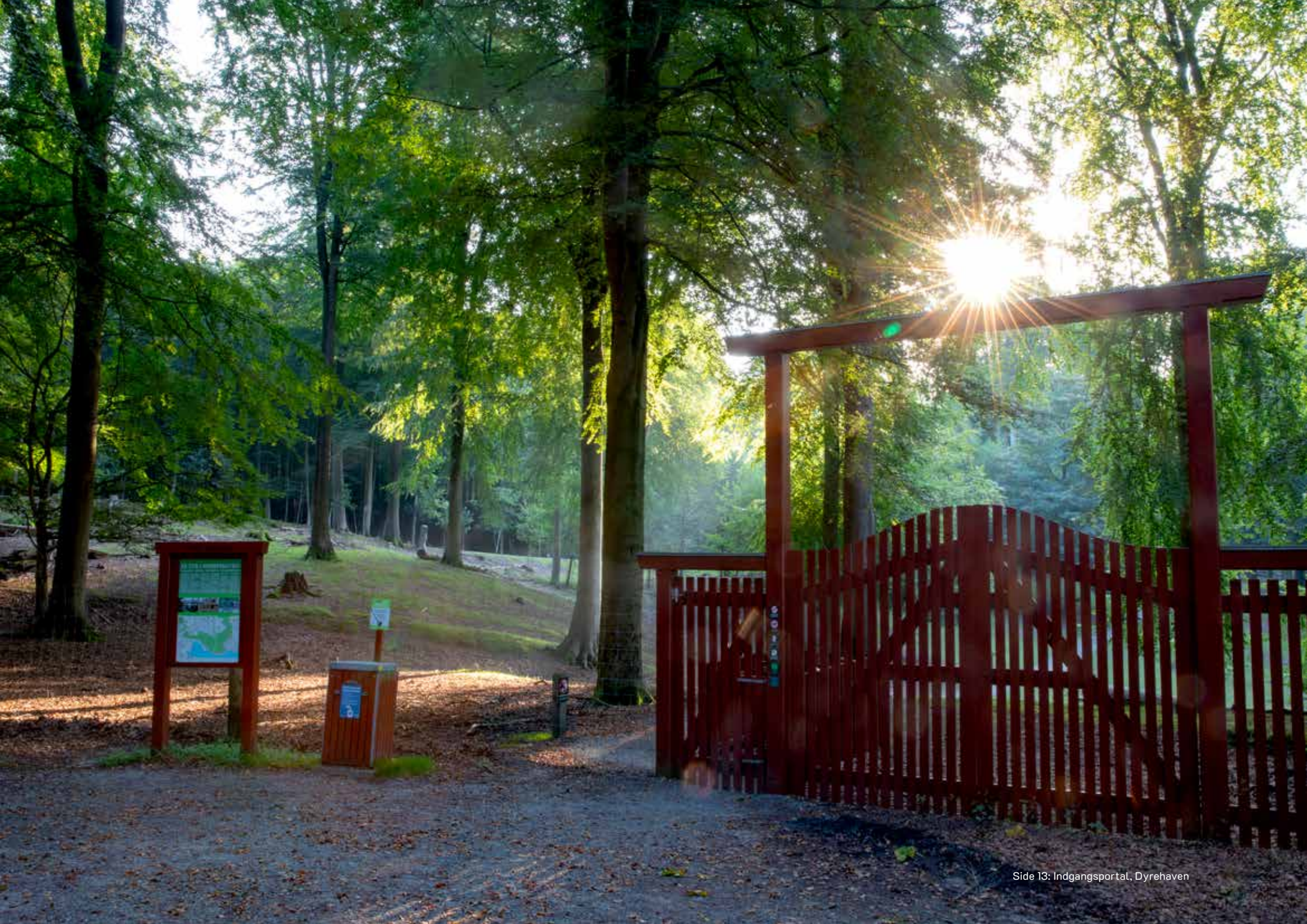
Vandløb og søer

”Vi vil forvalte kommunens vandløb og søer med en målsætning om rent vand, et naturligt forløb og høj biodiversitet”

Indsatser

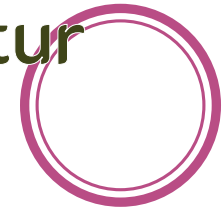
- Skabe fri passage i vandløb for fisk og smådyr ved at fjerne spærringer og rørledninger.
 - Forbedre vandløbenes fysiske variation f.eks. ved at øge mængden af dødt træ, sten og gavnlige grødearter.
 - Mindske næringsstofbelastningen med kvælstof og fosfor i henhold til kravene i Vandområdeplanerne.
 - Etablere effektive vådområder, der også bidrager til større artsrigdom og bedre natur.
 - Reducere spildevandsbelastningen fra spredt bebyggelse ved at påbyde grundejere rensning af spildevand jf. spildevandsplan for det åbne land.
 - Arbejde for forsinkelse af vand i ådalene og det åbne land, så oversvømmelser i byerne mindskes.
 - Etablere vandtilbageholdelsesområder i Grejs Å opland til parkering af vand i forbindelse med store regnskyl for at sikre Vejle by
 - Mindske CO₂ udledningen ved at udtage og vådlægge landbrugsjord med højt indhold af tørv.
 - Etablere klima-lavbundsprojekt Ravning i synergi med genslyngning af Vejle Å og forbedring af biodiversitet i vandløb og den lysåbne natur.
- Sikre at vandløbsvedligeholdelsen i offentlige vandløb foretages af kvalificeret personale og udføres skånsomt under hensyntagen til naturværdierne i området.
 - Opretholde hydrologiske balancer i oplandet til vandløb og søer ved at mindske frekvensen af grødeskæring og ændre skæringsmetoder.
 - Udplante skyggende træer på syd- og vestsiden af vandløb, hvor det er muligt og foreneligt med landskabet.
 - Videreudvikle eksisterende vandløbsrestaureringsmetoder og -værktøjer, samt gennem viden sikre fortsat høj kvalitet af udførte restaureringstiltag og nyanlæg.
 - Lave sammenhængende naturnetværk langs og omkring kommunens større vandløbssystemer herunder specielt Vejle Å, Grejs Å, Skærup Å, V. Nebel Å, Omme Å, Skjern Å og Gudenåen.
 - Arbejde for at vandtilbageholdelsesområderne primært laves på dyrkede arealer og på steder, hvor terrænet naturligt kan rumme en stor vandvolumen.
 - Arbejde for fælles klima-lavbundsprojekt ved Vorslunde med NST og Ikast-Brande Kommune.
- Forbedre og skabe nye levesteder for dyre- og planteliv knyttet til søer, kilder og vandhuller i henhold til kommunens biodiversitetsplan.
 - Etablere bræmmer ved at udbygge de vandløbsnære arealer som spredningskorridorer for planter og dyr.

Den lysåbne natur

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at bevare og forbedre den eksisterende biodiversitet.
- at understøtte en mere robust og selvforvaltende natur.
- at udvide arealer med værdifuld natur.
- at engagere borgere og lodsejere i arbejdet med biodiversitet, for at øge viden om naturen og engagementet deri.
- at opfylde internationale og nationale mål.
- at skabe et vildere Haraldskær.
- at forbedre biodiversiteten på de kommunalt ejede arealer.

Side 14: Frederikshåb plantage - Trevlekroner - Naturpleje med heste

Side 15: Duehøg - Aurora sommerfugl

Den lysåbne natur

”Vi vil fremme værdifuld natur, der er mangfoldig og selvforvaltende”

Indsatser

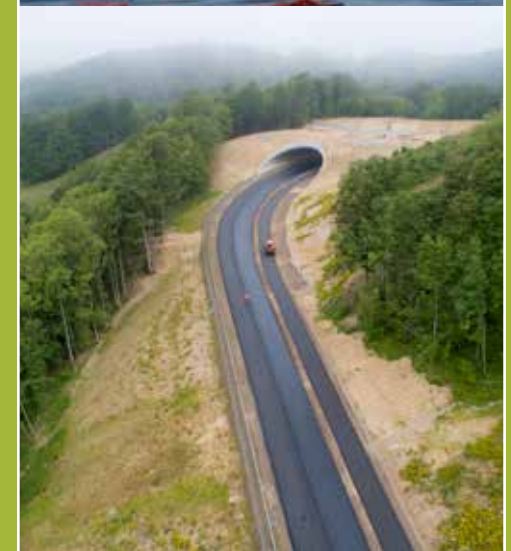
- Arbejder for større sammenhængende områder, kaldet naturnetværk.
 - Genskabelse af naturlige processer med naturlig hydrologi og naturlige tætheder af flere forskellige store planteædere.
 - Forvaltning af naturen efter naturbeskyttelsesloven, hvor bl.a. særlige naturtyper er beskyttet og hvor Vejle Kommune er myndighed. Vejle Kommune er myndighed på seks Natura2000 områder i kommunen, som er udpeget for at beskytte bestemte arter og naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Vejle Kommune har pligt til at udarbejde eller revidere handleplaner for privatejede og kommunale arealer. Vi bidrager til at bekæmpe invasive arter som eks. Kæmpe Bjørneklo.
 - Plantning af forskellige (overvejende hjemmehørende) arter og bevaring af eksisterende træer, fordi træer bidrager til løsningen på klimaudfordringen. De opsamler regnvand, køler på varme dage og renser luften for støv og partikler. Desuden levested for svampe, insekter og fugle.
- Informere og inspirere lodsejere af værdifuld natur.
 - Udarbejde stolthedssark til lodsejere over arter, der kan fremmes. I mødet med lodsejere giver vi os tid til at forklare.
 - Formidler og engagerer besøgende i, hvor vild naturen kan blive.
 - Etablering af større sammenhængende indhegninger på tværs af naturtyper for at sikre robuste økosystemer.
 - Indgåelse af forpagtningsaftaler med dyreholdere med klare mål i forhold til biodiversitet.
 - Etablering af netværk med dyreholdere, der kan dele viden om naturpleje.
- Faciliterer og igangsætter naturforvaltning på arealer i forbindelse med andre projekter. Søger midler til naturforvaltningsprojekter.
 - På de kommunalt ejede arealer laves større sammenhængende indhegninger.
 - Vi indgår forpagtningsaftaler med dyreholdere med klare mål i forhold til biodiversitet.
 - Vi indgår privat-offentlige samarbejder om opkøb af jord.

Urbane udeliv

”Vi vil understøtte mere vild natur i byrummene til gavn for mennesker, dyr og planter”

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for:

- mere biodiversitet i byrummene.
- at identificere og udvikle egentlige grønne rum i byen, der inviterer til ophold.
- flere træer i byen jævnfør træstrategien.
- etablering af miniskove i lokalområderne i samarbejde med frivillige aktører.

Indsatser

- Plantning af forskellige (overvejende hjemmehørende) arter og bevaring af eksisterende træer, fordi træer bidrager til løsningen på klimaudfordringen. De opsamler regnvand, køler på varme dage og renser luften for støv og partikler. Desuden levested for svampe, insekter og fugle.
- Når vi udvikler nye bydele, skal vi give naturen plads i form af grønne og blå korridorer.
- Vilde Vejle konceptet skal udfoldes så endnu flere borgere får mere natur ind i haverne.
- Flere kirker i byerne arbejder med biodiversitet. Vi tilskynder og oplyser om muligheden.
- Etablering af skove på uudnyttede arealer i bynære områder, eks spildevandsanlæg, vandværker, institutioner og på virksomheders grønne arealer.
- Design og etablering af grønne byrum med grønne vægge, vand, sedum tage og plantning af træer.

Formidling

Mål

Vejle Kommune vil arbejde for

- at udvikle og udbrede let tilgængelig formidling af Vejle Kommunes rige natur og kulturhistorie for alle.
- at formidle og forklare forvaltningsafledte tiltag og konsekvenser heraf.
- at videreudvikle Haraldskær Avlsgård som indgangsportal til Vejle Ådal og Fjord.
- at etablere Vejle Kommune som førende indenfor naturbaseret sundhedsfremme.
- at videreføre Vilde Vejle-konceptet som bannerfører for mere biodiversitet i Vejle Kommune.
- at sikre fremgang i brugen af natur- og friluftstilbud og måle på, om det sker.

Side 18: Udeliv ved bækken, Kvak Mølle - Sejlads på Vejle Fjord - Gøg, Kongens Kær

Side 19: Tree-hugging, Ravning - Udstilling, Haraldskær - Cyklist, Ødsted - Kongernes Jelling

Bagside: Shelterpladsen, Kvak Mølle

Formidling

”Vi vil generere naturformidling, der inspirerer til et aktivt udeliv og hensynsfuld adfærd ”

Indsatser

- Branding og udvikling af vandredestination; Vejle Ådal og Fjord.
 - Understøtte lange vandreruter samt netværk af vandreruter.
 - Fortsat anvende og udbrede den klassiske formidling med kortborde, infotavler, QR-koder, foldere, hjemmesider og sociale medier.
 - Medvirke til at håndtere og imødegå overbelastning af stier og naturattraktioner.
 - Sikre kendskab til Vejle Kommunes faciliteter i naturen.
 - Udarbejde oversigtskort over offentligt tilgængelige cykelfaciliteter.
 - Udarbejde diverse kampagner, der sikrer mere natur og biodiversitet, og som understøtter hensigtsmæssig adfærd i naturen og færre borgerhenvendelser.
 - Videreudvikle Haraldskær Avslgård frem imod en status som samlet samskabelse- og oplevelsescenter omkring Vejle Ådal og Fjord.
 - Understøtte Haraldskær som knudepunkt for Hærvejen herunder etablere biograffaciliteter samt filmisk indhold og nye relevante natur- og kulturudstillinger.
 - Fokus på formidling der fremmer sundhed, afstresning, ro og stilhed i naturen samt understøtte kendskab til faciliteter og booking heraf i Sundhedsskoven for grupper og enkeltpersoner.
 - Understøtte muligheden for undervisningsforløb og naturvejledning i naturen, samt videreudvikle Økolariet som formidlingssted.
- Gennemføre løbende analyser og spørgeskemaundersøgelser omkring borgernes behov for brug af naturen.
 - Understøtte udvikling af tværgående og sammenhængende formidling på tværs af kommunegrænser sammen med lokale interessenter herunder særligt Naturstyrelsen.
 - Udarbejde film til formidling på hjemmesider og sociale medier.
 - Styrke ambassadørkonceptet herunder diverse friluftsnetwork bl.a. VILDE VEJLE.
 - Formidle nye driftsformer og kommunens forskellige måder at forvalte den offentlige natur.
 - Opsætte tællere i naturen samt brugerstatistik omkring digitale mediekkanaler.

